

4.1. CANVIS SOCIOCULTURALS ALS MUNICIPIS LITORALS

En el darrer terç del segle XX i principis del XXI, el ràpid procés d'innovació i difusió de les noves tecnologies de la informació i la comunicació a nivell internacional, així com els canvis socioculturals i econòmics devinguts en el marc de la globalització, han marcat els vèrtex d'una nova societat amb patrons de conducta i hàbits diferents al de generacions anteriors. Els municipis del litoral metropolità de Barcelona –on hi viu el 36% de la població catalana– han patit de manera directa els impactes positius i negatius de la metropolitanització de l'àrea d'influència de Barcelona, la internacionalització dels mercats i la globalització sociocultural. Els increments massius de mobilitat residencial, laboral o lúdica, ha donat pas a un procés de desterritorialització on els conceptes d'identitat, pertinença i ciutadania han de ser revisats.

La velocitat dels canvis genera riscos d'exclusió social, de banalització cultural i identitària local, al mateix temps que obre noves oportunitats de recreació, construcció o rehabilitació del *lloc*.

4.1.1 CARACTERÍSTIQUES DEMOGRÀFIQUES DEL LITORAL METROPOLITÀ

El litoral metropolità, amb uns 406 km², representa l'1,3% del territori català. En aquesta estreta franja que assenyalen els límits municipals, de no més de 13 km entre el mar i l'interior, hi viu el 36% de la població catalana, és a dir, una mica menys de 2'5 milions (2.462.338) de persones segons el padró del 2004. Si revisem les dades d'ara fa 22 anys però, quan la població total d'aquest litoral era gairebé la mateixa (2.458.580 habitants) es posa de manifest que el pes poblacional relatiu d'aquest territori dins Catalunya ha decregut lleugerament, degut al descens d'habitants que va patir la ciutat de Barcelona i la redistribució i augment continuat de població a la resta del país.

Aquesta franja costera ha estat sotmesa a les mateixes dinàmiques demogràfiques que han patit els àmbits metropolitans europeus en el darrer terç del segle XX. Ha estat fortament condicionada pel ritme i fluxos d'immigració i mobilitat residencial generats i atrets per la capital catalana i la seva regió d'influència. Les causes de l'evolució demogràfica recent tenen a veure amb els processos de descongestió residencial de la capital, les migracions laborals externes de població en edat fèrtil, induït tot plegat per les diferències en el mercat de l'habitatge i les millores en connectivitat i d'infraestructures des de la dècada dels anys 90.

La densitat de població continua sent la característica demogràfica més singular i diferenciadora de la resta de Catalunya, amb més de 5.000 persones/ km², front a les 200 persones/km² de mitjana catalana. Aquests magnituds expliquen per si mateixes la realitat socioeconòmica, mediambiental i urbanística d'un front litoral metropolità on queden ja pocs espais lliures, i gairebé es pot parlar de continu urbà. Barcelona concentra al voltant de 15.700 hab/km², però també destaquen Badalona i Premià de Mar, amb densitats per sobre dels 10.000 hab/km². Només Santa Susanna té una ratio similar a la del mitjana del país, amb poc més de 200 hab/km² el 2004.

Malgrat la dispersió i redistribució de la població per tota la regió metropolitana, el pes de Barcelona continua sent notori: concentra el 65'5% dels habitants litorals sobre el 7% de l'espai costaner metropolità. La resta de municipis acullen el 35'5% de la població sobre el 93% del territori objecte del Pla. Les proporcions volumètriques però, són avui dia menys desequilibrades que ara fa una dècada.

Si analitzem la mateixa variable sense considerar la distorsió de Barcelona, apareix una jerarquia de ciutats i viles litorals, que configuren una xarxa de nuclis d'una potència notable. Així, Badalona i Mataró, ambdues per sobre dels 100.000 habitants, seguides d'un conjunt de municipis al sud de Barcelona, que en superen els 50.000, el Prat de Llobregat, Viladecans, Vilanova i la Geltrú i Castelldefels. Mentre que en el Maresme, llevat de la capital, tots els municipis es situen per sota d'aquesta xifra.

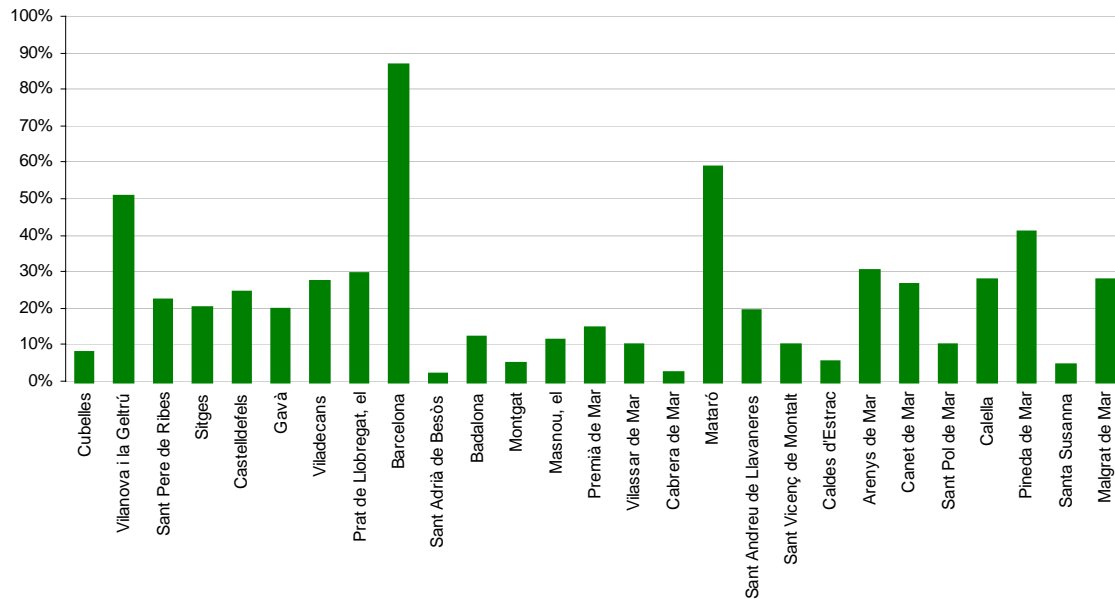
Taula 4.1.1 Municipis litorals per trams de població

Tamany municipi	Núm.	Municipis
< 5.000 habitants	5	Caldes d'Estrac, Santa Susanna, Cabrera de Mar, Sant Pol de Mar, Sant Vicenç de Montalt
> 5.000 habitants	8	Sant Andreu de Llavaneres, Cubelles, Montgat, Canet de Mar, Arenys de Mar, Calella, Malgrat de Mar, Vilassar de Mar
>20.000 habitants	7	Masnou, el, Sitges, Pineda de Mar, Sant Pere de Ribes, Premià de Mar, Sant Adrià de Besòs, Gavà
>50.000 habitants	7	Castelldefels, Vilanova i la Geltrú, Viladecans, El Prat de Llobregat, Mataró, Badalona, Barcelona

Font: Mcrit

La tendència a la difuminació de la macrocefàlia barcelonina sobre el territori i la consolidació d'una xarxa de segones i terceres ciutats metropolitanes de certa potència, ha estat possible bàsicament per les migracions exteriors i interiors sobre aquest àmbit. Així, mentre el nombre d'habitants de Barcelona, Badalona, o Santa Coloma ha estat reduint-se fins a data recent, la resta de municipis litorals els han augmentant de forma considerable en termes relatius.

Gràfic 4.1.1 Habitants relatius al total de subcomarca, 2003, (%)

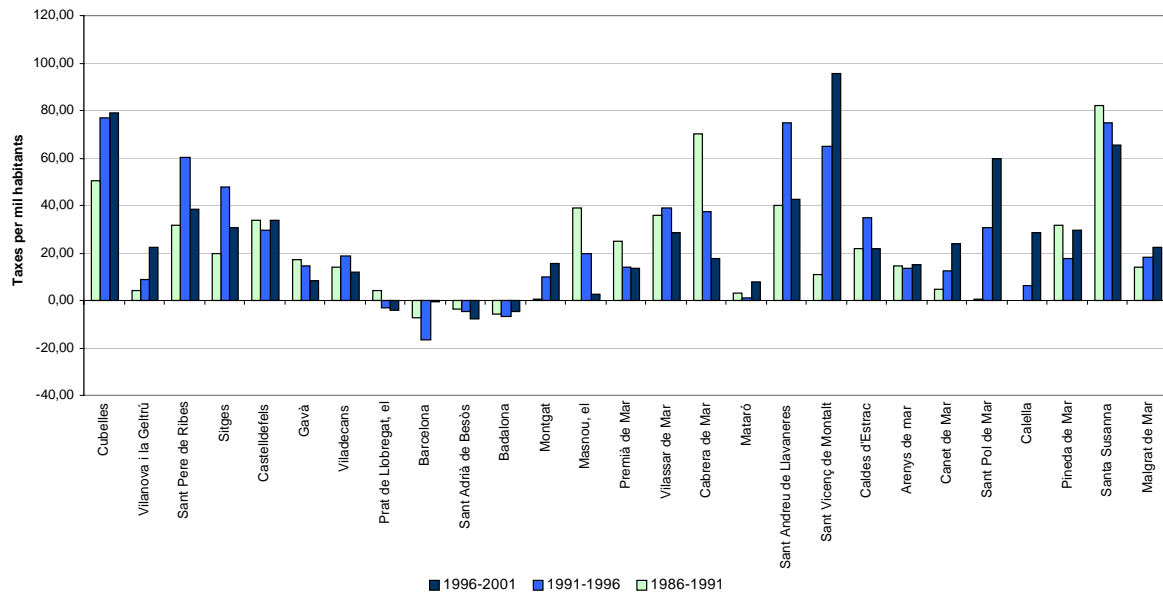

Font: Mcrit a partir de IDESCAT

La ciutat de Barcelona ha cedit pes específic en favor del seu àmbit d'influència, tant pel que fa a les activitats residencials com pel que fa a les activitats productives, la qual cosa es reflecteix en les dades padronals: l'any 1986, la ciutat de Barcelona concentrava un 40% dels més de 4 milions d'habitants de la regió metropolitana i més de la meitat dels seus 1,2 milions de llocs de treball; 10 anys més tard, aquests percentatges havien baixat fins al 36% (sobre un volum de població molt semblant) i el 43% (dels prop d'1,7 milions de llocs de treball) respectivament. En general podria afirmar-se que mentre la població ha tendit

a ocupar residencialment la costa, les activitats econòmiques amb més oferta de volum d'ocupació s'han instal·lat resseguint els eixos industrials del Llobregat i el Besòs, tant per la disponibilitat de sòl en millors condicions com per l'accés a corredors de ràpida distribució. Aquest doble procés de relocalització de la població i les activitats implica una certa especialització funcional dels àmbits territorials metropolitans a més d'increments notables quan a la mobilitat com veurem més endavant.

Gràfic 4.1.2 Creixement de la població litoral per quinquenis (taxes brutes) 1996 – 2001

Font: Mcrit a partir de IDESCAT

Entre el 1981 i 2001 els municipis litorals del Barcelonès van perdre prop dels 278.000 habitants, sent l'única comarca costera de Catalunya que va perdre població. Des de 1981, la ciutat de Barcelona va experimentar pèrdues continuades de població, que la van fer passar de l'1,75 milions d'habitants a l'1,5 milions el 2001. D'altra banda, el municipi perd, entre 1986 i 1996, prop de 18.000 llocs de treball industrials. La regió metropolitana (excloent la ciutat de Barcelona) guanya en el mateix període més de 190.000 habitants i més de 50.000 llocs de treball industrials.

Aquestes xifres han fet que des de 1981 fins l'últim cens del 2001, el creixement absolut del conjunt de la franja litoral metropolitana hagi estat negativa -de -0'25%, passant dels 2.458.580 habitants totals, als 2.326.400 d'aquell any, mentre que la resta de Catalunya, va incrementar un 17'7% la seva població total, dels 3.497.834 el 1981, als 4.251.589 sense considerar l'àmbit del PEL. A l'últim padró d'habitants de 2004, però, en només tres anys, la capital catalana i els municipis veïns, han tornat a guanyar població, més de 88.000 efectius en total.

La resta de municipis han mantingut constant el seu creixement poblacional des de 1981 i, el darrer trieni l'han accelerat de manera notable. En termes relatius i per àrees, les variacions han estat vertiginoses, especialment entre els municipis més petits, alguns dels quals han tingut creixements relatius en el període per damunt o prop del 50%.

En el cas de municipis especialitzats en el sector turístic, sobretot a l'Alt Maresme i el Garraf, a aquests dos fenòmens demogràfics, s'hi afegeix la població flotant que hi resideix per uns dies o unes setmanes. A Catalunya el turisme ha anat creixent els darrers anys, especialment a Barcelona, però també al Garraf i al Maresme, fins arribar a més de

12 milions de persones que s'han allotjat a hotels i càmpings, més de sis milions d'ells estrangers, i uns dos milions de la resta d'Espanya.

La xifra de la població estacional, esdevé bàsica per definir les necessitats de serveis, infraestructures i equipaments, i per entendre algunes lògiques del mercat de l'habitatge. Si bé l'estacionalitat afecta en major grau altres destinacions costeres catalanes, com la costa Brava o la Costa Daurada, on localitats com Salou, Roses, o Lloret superen el 470% de població resident en temporada d'estiu, els percentatges d'alguns municipis litorals poden també arribar a doblar la població resident. En general, des de Vilanova i la Geltrú a Sant Pol de Mar, cap municipi, llevat de Sitges, no supera el 25% d'increment de la població flotant estacional. Calella, seguit de Malgrat de Mar, Sitges, Cubelles i Pineda tenen increments dels voltants del 40%. Per contra, són molt baixos els percentatges de Mataró i Badalona, que no arriben al 7% de població visitant respecte a la resident.

Amb tot, les persones residents originàries d'un lloc representen cada dia un percentatge menor. Aquest procés globalitzador, que també es produeix en relació a les activitats econòmiques, on els teixits locals s'afebleixen o s'integren en xarxes d'abast nacional o internacional, i on ja resulta difícil sinó inconvenient treballar en una mateixa empresa per tota la vida, crea reptes d'estabilitat importants a les institucions socials i a les administracions públiques, en relació a les noves demandes d'equipaments educatius o culturals, per exemple, o a la política d'habitatge, on encara un percentatge molt alt de la població és propietària del seu habitatge i hi voldria viure tot la vida. De la mateixa manera, la mobilitat residencial és molt acusada al litoral metropolità i pot afeblir els teixits de relació social i convertir en anecdòtics els elements d'identitat dels llocs.

4.1.2 LA ÚLTIMA ONADA MIGRATÒRIA: ELS NOUS RESIDENTS

L'augment ràpid de la població en raó a la immigració és de fet la forma de creixement demogràfic tradicional a Catalunya i altres zones de la Mediterrània: la població de Catalunya és avui sobretot el resultat de tres onades migratòries: la de principis de segle vint, la dels anys seixanta, i l'actual. El flux migratori dels anys cinquanta i seixanta va propiciar la creació de nous barris en les ciutats litorals més importants, amb nous residents procedents majoritàriament de la resta de l'Estat espanyol, que corresponien a un model d'immigració camp-ciutat, dirigit cap els principals centres productius. En el cas del litoral a Barcelona, Sant Adrià, Badalona, El Prat, Viladecans, i, en menor mesura, Mataró i Vilanova. En aquest període i fins a meitat dels anys 70, aquests municipis van patir forts augments demogràfics, com a conseqüència també del que els demògrafs anomenen *baby boom espanyol*, per l'elevada taxa de natalitat viscuda. A continuació, i en termes generals, el litoral metropolità entrà en un període de relativa paràlisi vegetativa.

A partir dels vuitanta, els fluxos poblacionals com a conseqüència del procés de desconcentració de la capital catalana es van anar distribuint en zones de baixa densitat, normalment en municipis petits i ben comunicats amb el centre metropolità, que es desenvolupen en funció de la seva accessibilitat a la xarxa viària. És un procés que va en paral·lel a les millores de les comunicacions, tant viàries, com de la xarxa ferroviària i de rodalies, integrant progressivament aquestes zones dins l'àmbit de relacions metropolitanes. Les conseqüències urbanístiques d'aquestes noves arribades han estat també diferents.

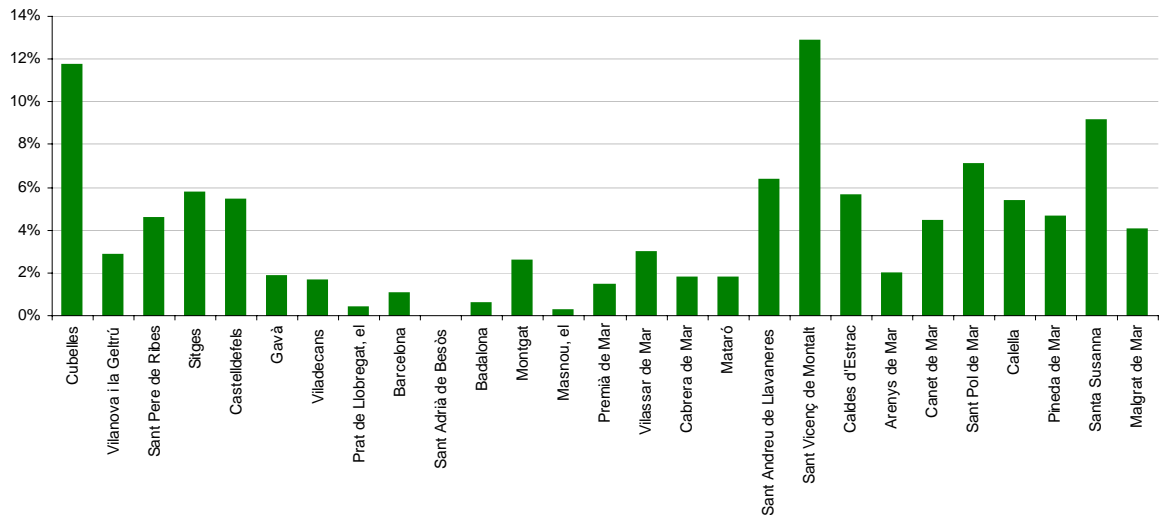
En la darrera dècada el fenomen s'ha intensificat amb un destacat paper del mercat de l'habitatge i la transformació de segones en primeres residències. L'expansió metropolitana cap al Maresme i cap al Garraf afecta en un primer moment als municipis més pròxims a la capital, i posteriorment es va estenent a la resta de la comarca com ho mostren les taxes de creixement demogràfic dels anys noranta d'aquests municipis.

La davallada de la natalitat a partir dels anys 80 va comportat afrontar les primeres dècades del segle XXI amb una insuficiència de població activa autòctona, tal com reflecteixen les projeccions de moviment natural de la població, que sols està sent coberta amb població jove i adulta en edat de treballar procedents de la immigració. Efectivament, amb el canvi de segle s'ha iniciat una nova onada migratòria, amb persones procedents aquest cop, de molts països, fent augmentar a Catalunya el nombre d'habitants i la seva diversitat cultural.

La immigració extracomunitària i els canvis de residència interns, han estat el primer factor del creixement de la població al litoral metropolità. Per àmbits, el Barcelonès té un 7,5% de població resident nascuda a l'estranger, seguida de la comarca del Garraf amb el 7,3 %. El Baix Maresme, per la seva banda, assoleix nivells elevats d'immigrants estrangers censats (4,18%), destacant els procedents de Gàmbia, ja que la colònia establerta a Premià de Mar, juntament amb la de Mataró, representa més del 50% dels immigrants procedents d'aquest país residents a Catalunya. Aquestes dades, però, es refereixen a la població censada oficialment, pel que s'assumeix l'existència d'immigrants estrangers no registrats, que poden incrementar aquesta xifra en un 30%.

La suma dels factors i dinàmiques demogràfiques que hem anat desgranant, han donat lloc a saldos poblacionals i creixements relatius força elevats en molts municipis. En conjunt, des del 2001, el creixement absolut ha estat de 126.000 persones. En el darrer quinquenni, cap municipi metropolità ha perdut població i els increments es situen en la majoria de casos, per sobre del 10% en total. Per àmbits, hi ha majors increments relatius en els municipis més allunyats de Barcelona, concretament al Garraf i l'Alt Maresme, i especialment en aquells que ja partien de poblacions inferiors als cinc mil habitants (vegeu gràfic 4.2.5).

Gràfic 4.1.3 Increment mig anual de la població, 1998-2003

Font: Mcrit a partir de IDESCAT.

Destaca el cas de Cubelles, Sant Vicenç de Montalt i Santa Susanna, triplicant i quadruplicant els seus habitants. I l'han duplicat o gairebé, Castelldefels, Sitges, Sant Pere de Ribes, Cabrera, Vilassar, Llavaneres, Caldes d'Estrac, Pineda i Sant Pol de Mar. Aquest últim, per exemple va passar dels prop de 2.300 habitants fa vint anys, als prop dels 4.300 actuals; procedents, en la majoria de casos, de l'Àrea Metropolitana, amb rendes mitges i altes, coincidint amb l'obertura de l'autopista a Palafolls oberta el 1994. Els increments de població menors en termes relatius es donen en els municipis més grans, per bé que en valors absoluts són també destacats com en el cas de Mataró, amb més de 14.000 nous residents.

Com ja s'ha dit, els municipis del Barcelonès constitueixen un cas diferenciat de la resta de termes litorals metropolitans pel que fa a la seva evolució demogràfica: del 1981 al 2001, Barcelona, Sant Adrià del Besòs i Badalona havien arribat a perdre més del 10% dels seus efectius. Molts d'aquests van traslladar-se cap a d'altres municipis litorals veïns, com fluxos centrípets des de la capital.

En el darrer trienni però, s'han invertit la tendència i tots tres municipis del Barcelonès, també han guanyat població, concretament més de 88.000 nous efectius. En termes tant relatius com absoluts, aquests imputs han estat majors a Barcelona, seguit de prop de Badalona i Sant Adrià de Besòs. Malgrat això, cap dels tres no ha arribat a superar encara el seu màxim poblacional històric aconseguit el 1981, quan sumaven els 2.018.804 habitants.

Les dinàmiques demogràfiques sobre el territori en aquest darrer període, ha tingut efectes socioeconòmics i culturals, de notable transcendència a nivell local.

4.1.3 TENDÈNCIES DEMOGRÀFIQUES FUTURES

El Pla Territorial General de Catalunya (PTGC) del 1995 va preveure per al 2026 un augment de població d'1,5 milions d'habitants, passant dels 6 milions que hi havia llavors a una previsió de 7,5 milions a tot el país. Aquestes previsions es basaven en un suposat augment de la natalitat per l'entrada a l'edat de procreació de franges d'edat molt nombroses. Aquesta se situava en el 0,8 % el 1990 i se suposava que en poc temps es passaria al 2% i s'assoliria després el 5,5%, suposició associada a la hipòtesis del creixement del PIB a llarg termini segons una taxa anual de 3,4 – 5%. Així mateix, se suposava que l'aportació migratòria es mouria al voltant del 4,88% anual.

El fort augment dels fluxos migratoris, i no la natalitat, ha estat la causa principal de que, a data del 2003, hi hagi una població d'uns 6.704.146 habitants a Catalunya, i sigui versemblant arribar o superar la xifra prevista pel PTGC en els pròxims vint anys. Val a dir que el creixement s'associa també a una taxa elevada d'increment dels llocs de treball.

En general, els creixements previstos al PTGC per als municipis litorals ja han estat assolits i fins i tot superats a l'actualitat. Es preveia un total de 2.347.770 habitants, front els 2.462.338 existents.

En el futur, el territori es veurà afectat per les mateixes dinàmiques previstes per a la regió metropolitana, amb les restriccions físiques del progressiu exhauriment de sòl edificable. Caldrà esperar l'actualització acurada dels estudis prospectius, tenint en compte les actuacions i planificació de cada ajuntament, així com les noves polítiques d'habitatge i rehabilitació de barris i protecció d'espais lliures encetades per la Generalitat. Amb tot, recollim aquí algunes hipòtesis i estimacions de treball que ja s'han avançat per part del PTMB així com la elaborada per l'oficina tècnica del PEL.

El Pla Territorial Parcial de la Regió Metropolitana, actualment en elaboració, treballa amb el mateix horitzó 2026. A diferència del PTGC i donada la nova realitat demogràfica que estem vivint en la darrera dècada, el creixement vegetatiu ja no es considera com una variable definitiva de tendències futures, sinó que la variable independent és l'evolució del PIB anual i la generació de llocs de treball, així com la disponibilitat o previsions de creació d'habitatge segons el planejament vigent o potencial i la transformació de la segona en primera residència.

Malgrat la piràmide d'edats actual ens mostra que el grup d'edats més nombrós és el que va del 20 als 39 anys, corresponents a la generació del *baby boom* abans esmentada (són més del 60% dels que tenen entre 0-19 anys), la baixa taxa de natalitat des de 1981 no fa

preveure l'autoreemplaçament generacional. Així, el flux d'immigració i el creixement del mercat de treball (ara situat en 2.5%), determinaran el futur nombre d'habitants.

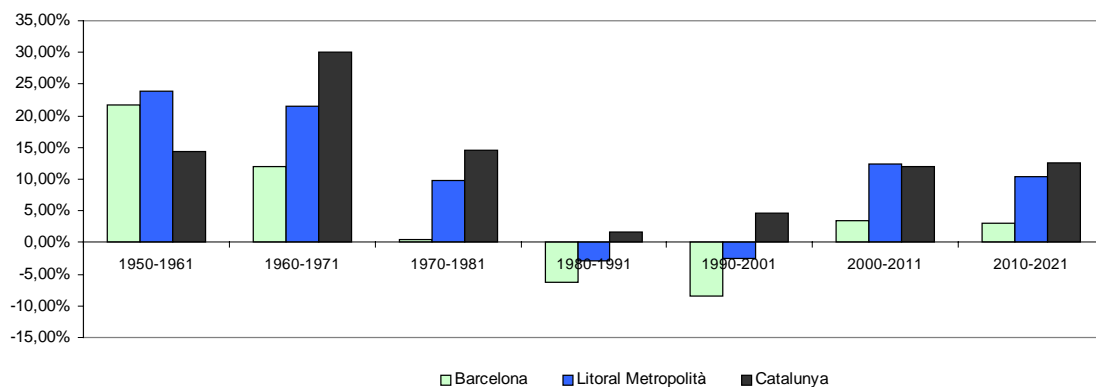
Segons el model aplicat pel PTMB, la previsió per a tot Catalunya és:

- Població 2026: 7.800.000 habitants
- Increment de població (2001-2026): 1.300.000 habitants
- Entrada d'immigrants (2001-2026): 1.500.000 immigrants (la immigració és més que el creixement previst).
- Increment de llocs de treball (2001-2026): 940.000 llocs de treball (representa el 31% respecte als existents el 2001).
- Increment d'habitatge necessari (2001-2026): 730.000 habitatges principals (representa el 32% respecte als principals i el 22% respecte als totals).
- Taxa de dependència: de 0,476 (2001) a 0,502 (2026). Es manté en una proporció no preocupant.

Aquest model però, no es pot aplicar proporcionalment a l'àmbit del litoral metropolità. Llevat dels àmbits on encara es conserva una certa estructura funcional comarcal com al Garraf, a la resta de municipis no és suposable que el planejament urbanístic pugui augmentar la capacitat d'acollida de manera substancial, ja que no queda espai amb condicions adequades o aquest està protegit com a espai agrícola, forestal o parc a preservar.

D'altra banda, segons una enquesta realitzada a arquitectes municipals per l'oficina tècnica del PEL, la població total dels municipis litorals podria arribar a superar les 2.845.000. És a dir, un increment brut d'uns 380.000 nous habitants en els pròxims vint anys. Aquesta xifra és coherent amb el recent estudi elaborat per CPSV sobre les previsions del planejament urbanístic i els projectes en curs a l'AMB i els municipis de l'arc metropolità, dirigit per Josep Roca, segons el qual, es situa la capacitat de produir encara uns 300.000 habitatges i 1.000.000 llocs de treball a tota la Regió metropolitana.

Gràfic 4.1.4 Incrementos de població per decennis i previsió de creixement, 1950-2021

Font: Mcrit a partir de IDESCAT i les previsions de creixement basades en enquesta municipal, 2005

En general, a tendència actual indica una continuïtat en la reducció del pes demogràfic de la RMB respecte el conjunt de Catalunya, i encara augments significatius en les principals ciutats litorals de la segona corona metropolitana, especialment a Vilanova i la Geltrú, així com un ralentiment del creixement poblacional generalitzat a mig termini per a tot el litoral metropolità.

Finalment, cal destacar que el perfil demogràfic dels nous residents, comporta impactes positius en termes de rejuveniment, de reducció de la taxa de dependència, eleva el

nombre de població activa i fa preveure un increment vegetatiu a mig termini. Caldrà estudiar localment si aquestes xifres compensaran una de les tendències demogràfiques més generalitzades al territori, com és l'envelliment de la població. Actualment, tots els municipis superen els 34 anys d'edat mitjana de la seva població. Barcelona, Sitges, Cubelles, Malgrat de Mar, Calella, Sant Pol i Canet, superen els 39. També Mataró, en el darrer padró d'habitants dóna aquesta xifra. L'índex d'envelliment supera l'1 a tot el territori, el que assenyalava un major nombre de persones que superen els 65 anys que menors de 15. Sens dubte, l'envelliment de la població plantejarà durant les properes dècades una nova realitat a la qual les societats i les administracions, tan locals com supralocals, han de fer front per poder anticipar la demanda d'equipaments socials.

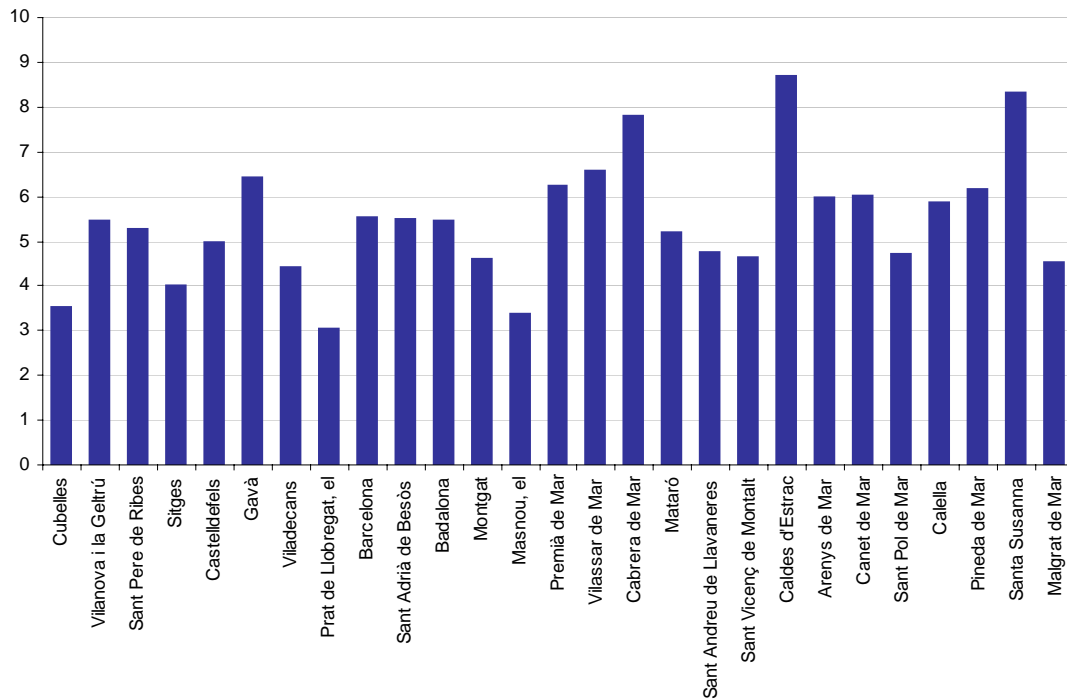
4.1.4 DEMANDA DE NOUS EQUIPAMENTS

La creixent importància de nous grups de residents (tant els provinents de la mateixa província com els immigrants extracomuntaris), ha modificat el perfil dels municipis litorals pel que fa a la composició demogràfica, sociocultural i econòmica, i ha generat noves necessitats i demandes socials i assistencials sobre les administracions locals. La provisió de serveis i equipaments (sanitat, educació, benestar social, etc.) recau en primera instància sobre els ajuntaments que, malgrat no tenir competències directes en alguns d'aquests sectors, hi han de fer front per la creixent pressió d'aquesta nova i complexa realitat, sota el risc de ruptura social, superant les limitacions pressupostàries i la manca de sòl disponible.

El pas de 2^a a 1ª residència, produït de forma accelerada durant els darrers anys i, en general, l'arribada de nova població resident, ha obligat en molts casos a la construcció igualment ràpida d'equipaments. En els municipis amb teixits residencials més esparsos i tipologies de baixa densitat, o amb escassa disponibilitat de sòl per a la seva creació, aquests dèficits han estat particularment greus.

D'altra banda, la capacitat de generar una oferta adequada a les necessitats, tant en equipaments com urbanística i residencial (habitatge de protecció oficial) que generin els diferents àmbits territorials, serà un factor determinant per facilitar la correcta inserció d'aquests fluxos de població. Val a dir que la manca de regularització dels immigrants empitjora la situació financera i incapacita encara més les administracions locals. D'aquesta manera, sense un finançament específic i delegat per part de l'Estat o el Govern de la Generalitat i, sense les aportacions fixes de les taxes d'empadronament i d'activitats econòmiques, els municipis pateixen el paradoxal i insostenible desequilibri entre la població de dret i la de fet que els aboca a una paràlisi amb risc de col·lapse.

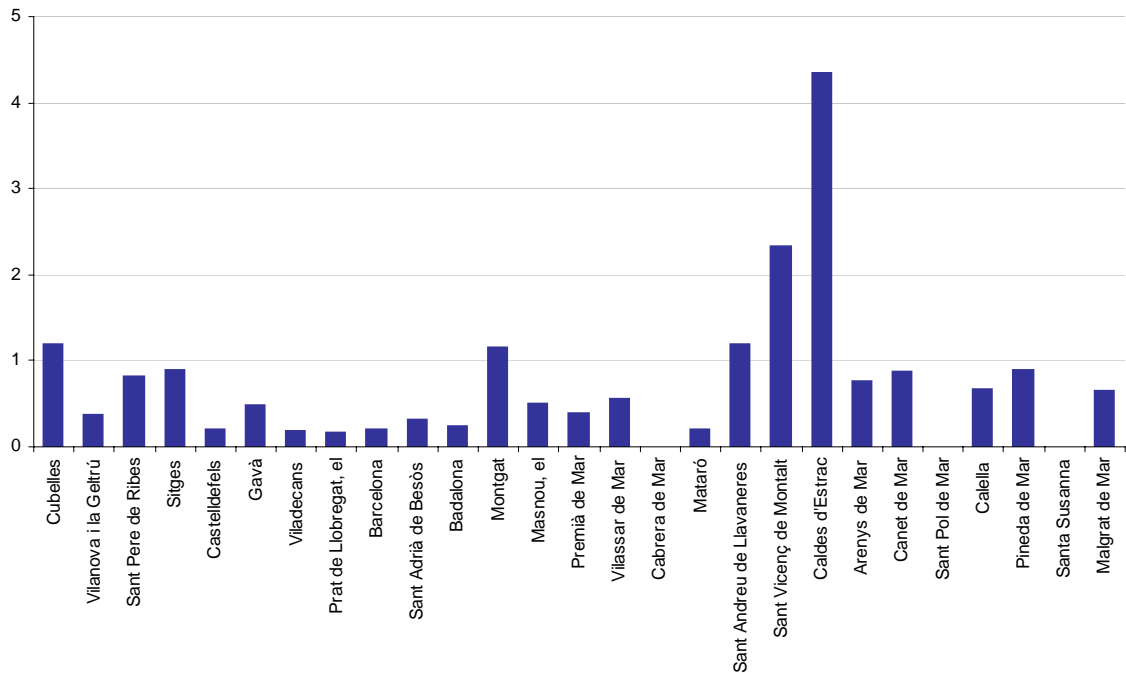
Gràfic 4.1.5 Nombre de centres educatius, 2004 (x 10.000 habitants)

Font: Mcrit a partir de IDESCAT.

Malgrat els equipaments socials i cívics, més directament vinculats als serveis personals (socio-sanitaris, educatius, esportius) tenen nivells de dotació suficients a tots els municipis litorals per la pressió social que existeix, cal encara aplicar polítiques d'aprofitament i rendibilitat òptima d'aquests espais i establir xarxes, pel que fa als educatius i culturals, que s'obrissin també a activitats ciutadanes complementàries.

Els 27 municipis litorals concentren gairebé el 31% del total de museus públics de Catalunya, la meitat dels quals estan a Barcelona. I específicament destinats a temes marítics hi ha 5 centres (3 dels 7 museus especialitzats de Catalunya i 2 centres d'estudi marítim): Museu Marítim de Barcelona, Centre d'Estudis del Mar a Sitges, L'Escola del Mar-Centre d'Estudis Marins de Badalona, Museu Municipal de la Nàutica del Masnou, Museu de la Marina de Vilassar de Mar.

Gràfic 4.1.6 Nombre de Biblioteques, 2004 (x 10.000 habitants)

Font: Mcrit a partir de IDESCAT.

En general, i a excepció dels 7 municipis que superen els 50.000 habitants, la resta de municipis pateixen els següents condicionants pel que fa a l'àmbit de la cultura: Pressupostos limitats, que condicionen el manteniment d'equipaments i a l'establiment de propostes culturals; dèficits en equipaments: manca, mal estat, inadequació, dificultats de gestió, etc.; manca de personal especialitzat; manca de programacions culturals estables al llarg del cicle anual: les programacions culturals municipals es centren en els programes festius amb un fort pes específic de les festes majors.

Així per exemple, tècnics de cultura de Calella van assenyalar com a mancances importants un teatre, una sala d'exposicions i un centre cívic, que podrien integrar-se en un edifici polivalent, considerant el temps d'ús de cada activitat i que podria compartir-se i cofinançar-se amb Pineda. A Malgrat de Mar, la redacció d'un Pla d'equipaments, ha tingut en compte les propostes de reserva de sòl per a l'ampliació de la xarxa de centres docents i la seva distribució òptima; s'ha implantat un cicle formatiu de grau superior en informàtica i un cicle formatiu de grau mitjà en Instal·lació i Manteniment Electromagnètic de maquinària i conducció de línies.

Molts altres municipis estan també portant a terme iniciatives de re-equipament; així al Masnou, per exemple es vol consolidar les activitats culturals existents, i especialment l'Escola de Maquetisme Naval del Patronat de Cultura, així com elaborar exposicions temporals i activitats que fomentin la història i investigació local. A Badalona, per la seva banda, amb el seu projecte de la Ciutat de la Música, a l'antic Escorxador municipal, preveu la creació d'equipaments públics per a la formació, suport a la creació, producció i difusió musical. També els projectes d'organització de clubs juvenils als instituts, el seminari per la pau format per mestres i que es treballa i desenvolupa a l'escola, el programa de dones acollidores que és fa en l'àmbit de l'escola (mares immigrants, la majoria d'origen marroquí, que a les escoles elaboren programes per facilitar que les dones de famílies immigrants trobin un acolliment integrador), en són exemples de bones pràctiques.

Pel que fa als equipaments de salut, tot i els avenços produïts, el sistema sanitari català ha d'enfrontar-se a diari amb problemes greus com les manques de finançament, la

massificació o les llistes d'espera que generen una insatisfacció creixent entre usuaris i professionals. Els hospitals comarcals fora de l'àrea metropolitana de Barcelona, tenen una bona accessibilitat i escassa massificació, mentre que els grans hospitals universitaris a l'àrea metropolitana, on es concentra l'alta tecnologia i la pràctica assistencial més complexa, però on també hi té lloc una gran massificació, especialment en els serveis d'urgències i en l'accés a consultes externes i proves diagnòstiques hospitalàries. Tot plegat fa necessari, per mantenir la qualitat i la equitat, un augment dels recursos econòmics que podria perjudicar la sostenibilitat financera dels hospitals públics catalans. D'altra banda, la manca d'accés en transport públic des dels municipis veïns a l'hospital de Calella o al de Badalona, són qüestions que requereixen una resolució urgent.

En general, els reptes actuals per als municipis litorals són els de preveure les noves demandes emergents i assolir un bon nivell de servei en els equipaments ja existents i establir xarxes de relació entre ells.

4.1.5 CONVIVÈNCIA I COHESIÓ SOCIAL

Fragmentació i passivitat social, una desvinculació dels ciutadans amb el lloc, a més del progressiu afebliment de les institucions socials tradicionals: sindicats, partits polítics, etc. són les característiques del nou escenari sociocultural metropolità. Són freqüents les agrupacions puntuals reactives a qüestions d'interès o problemàtiques específiques que, un cop superades, es dissolen –*L'Ave pel litoral, No a la tercera pista, No a la N-II, No a la tèrmica de Cubelles*-. Tanmateix, es denota una certa especialització social i funcional dins del sistema metropolità, alhora que hi ha una relativa pèrdua de rellevància i visibilitat local. En conjunt, podem parlar d'un procés d'integració metropolitana, similar al patit per moltes altres ciutats del món durant les darreres dècades.

L'augment de població en aquests municipis ha comportat també un augment de la diversitat sociocultural i econòmica. La desconcentració de Barcelona ha canviat profundament les comarques del Maresme i del Garraf. Així, actualment només un 38% dels residents al Maresme són nascuts a la pròpia comarca, mentre al voltant del 35% procedeix de la resta de Catalunya especialment de l'àrea metropolitana. Un 20% addicional són nascuts fora de Catalunya, arribats bàsicament en el període 1955-75, i el 5% restants són estrangers, col·lectiu que està creixent en els darrers anys.

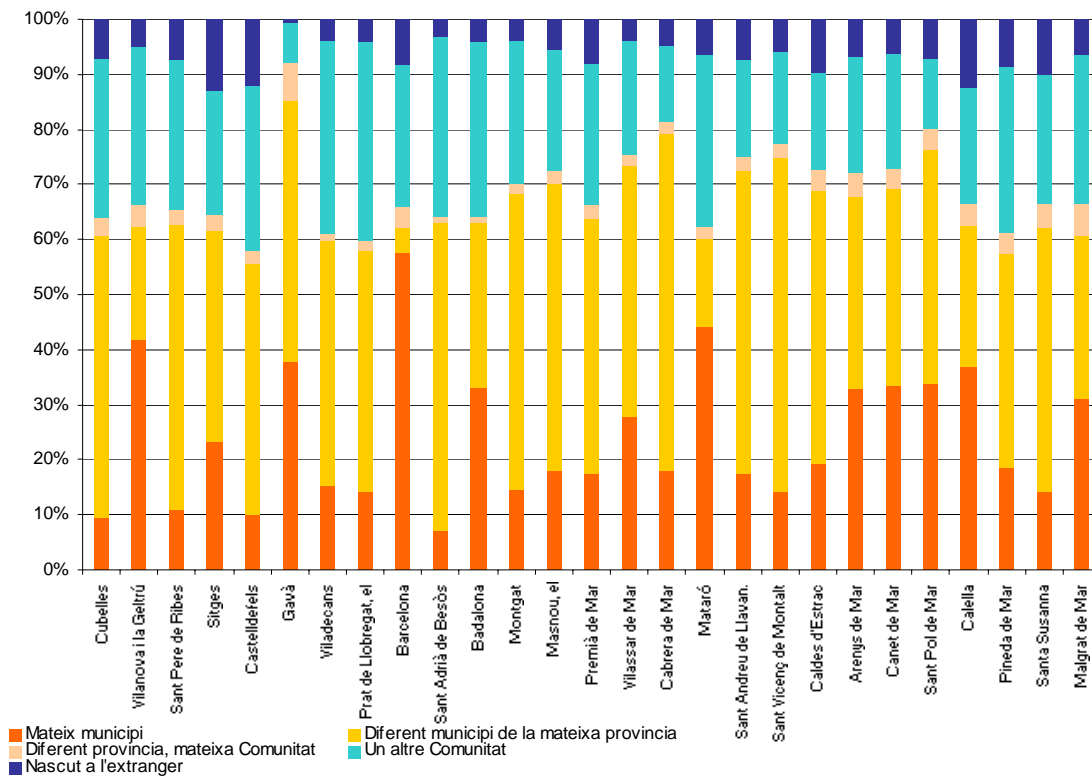
A la gràfica (4.2.8) de població segons relació entre el lloc de naixement i de residència per als municipis litorals metropolitans, es constata com a les ciutats capitals de comarca el volum d'habitants que hi ha nascut està al voltant del 40% i 60% en el cas de Barcelona. Destaca també amb proporcions elevades el municipi de Gavà i el de Calella, tots dos per sobre del 35%. En general doncs, una lectura a l'invers permet afirmar que més de la meitat de la població que viu als municipis ha nascut fora d'aquests. Son paradigmàtics els casos de Sant Adrià de Besòs, Sant Pere de Ribes, Cubelles al voltant del 90%, i la majoria de municipis del Baix i Mig Maresme amb valors propers al 80%. D'entre aquest gruix de població hi tenen un pes específic més gran els nascuts dintre de la mateixa província i que, per tant, es deuen a moviments per canvi de residència; representen, segons el municipi d'entre el 30% i el 50%. La tipologia d'aquests nous habitants s'associa majoritàriament a una classe mitja-alta, amb un elevat estatus socioprofessional, que busquen un entorn menys congestionat, tot i que majoritàriament continuen treballant a Barcelona. Això ha fet que certs municipis del Maresme se situïn entre els de més renda de Catalunya, i ha influït també en el creixement de la taxa d'universitaris arreu.

Però a més hi han dos grups de nous residents que si bé resulta difícil de quantificar amb precisió tenen però una importància creixent. D'una banda gent gran, catalans o comunitaris, que instal·len als municipis litorals més turístics per gaudir dels seus avantatges climàtics i residencials. D'una altra, immigrants laborals extracomunitaris, que

prenen el relleu a la immigració procedent del sud d'Espanya dels anys setantes. Avui en dia, els nascuts a un altre Comunitat Autònoma són entorn del 30% de la població municipal.

Pel que fa a la població immigrant estrangera regularitzada, són significatius els municipis turístics de Sitges, Castelldefels i novament Gavà, amb més del 10%; seguides de prop de Pineda, Santa Susanna i Caldes d'Estrac. En general, tot el litoral presenta percentatges d'estrangers superiors als 5% llevat del cas de Gavà. D'aquests, els immigrants extracomunitaris, la majoria són procedents de països del Magrib, llatinoamericans, o de països de l'est d'Europa. Aquests fluxos migratoris han mostrat un comportament de certa segregació espacial de la població per rendes, i una redefinició de la diversitat cultural de les ciutats catalanes.

Gràfic 4.1.7 Població segons lloc de naixement i de residència, 2001

Font: Mrcrit a partir de dades del Instituto Nacional de Estadística

D'altra banda, l'evolució del context sociocultural a finals del segle XX i principis de l'actual segle XXI ens ha portat a un ventall de situacions personals i de relacions entre pares i fills que surten del marc del que es considera la família tradicional. Potser el fet més significatiu ha estat l'increment del que es denomina famílies monoparentals, constituïdes per una sola persona adulta i els fills que en depenen. Ja no és pot parlar d'un únic model de família sinó de famílies amb realitats concretes i específiques i també per tant, amb necessitats específiques.

En els darrers anys 25 anys, la proporció de dones que s'han incorporat al món laboral han crescut considerablement. La taxa d'activitat femenina ha passat del 29,5% en 1977 al 50,1% en 2004, malgrat les dificultats per conciliar la vida familiar amb la laboral continuen sent un greuge que afecta la qualitat de l'ocupació i el retard de l'edat de maternitat.

4.1.6 LA VITALITAT DELS TEIXITS SOCIALS

Els municipis litorals han estat tradicionalment dotats d'un ric teixit associatiu, dinamitzador d'una cultura que se sedimenta en capes d'història antiga i recent. Últimament, però, els canvis socioculturals en els patrons de col·lectivització i de relació amb l'administració, l'edificació dispersa, la mobilitat obligada fora del lloc de residència i/o pocs anys de residència en el municipi, són factors que no afavoreixen la vida associativa. Es parla d'una cultura menys participativa i pro-activa, alhora que més reactiva vers les problemàtiques, i passiva vers el seu entorn.

Es denota una desvinculació d'un ampli sector de la comunitat local en el divers teixit associatiu dels municipis. Sembla que el dinamisme entusiasta dels anys 70 ha deixat pas a dinàmiques articulades i excessivament tutelades per l'administració. D'altra banda, la millora de la societat del benestar i la seva professionalització ha generat també majors exigències al sector públic, ja que assumeix activitats i projectes que abans eren iniciativa de la societat civil. L'exemple de l'arqueologia, que a molts municipis del Maresme abans era desenvolupada per entitats locals o grups d'aficionats, ara requereixen necessàriament d'una rígida tutela administrativa i acadèmica.

Molts ajuntaments litorals disposen o projecten, la creació d'hotels d'entitats per donar cabuda al teixit associatiu local. Els més grans porten a terme també programes d'inserció laboral i suport social, així com projectes d'acollida d'immigrants. D'altra banda, moltes de les activitats associatives locals i comarcals tenen una base cultural i lúdica o esportiva més o menys definida i, en la majoria dels casos compten amb subvencions públiques. Malgrat les dificultats econòmiques, els governs locals s'han abocat a la prestació de serveis i financen associacions culturals de tot tipus. Del 30% de despesa no obligatòria que realitzen -segons un estudi recent de la Diputació- els municipis petits destinen la major part a educació (24%), esports (21%) i cultura (20%).

En els 5 municipis litorals de menys de menys de 5.000 habitants predominen les associacions dedicades a colles geganteres i diables, corals i agrupacions musicals, a més de les associacions de pares. A mida que els municipis creixen en habitants augmenta el nombre d'associacions d'immigrants (gitanos, irlandesos, nigerians....) i dedicades a determinats grups socials/culturals, així com també les entitats relacionades amb els mitjans de comunicació i els centres excursionistes/esplais.

L'associacionisme cultural és força elevat, amb ratios per habitant molt similars en tots els municipis. L'activisme es manifesta amb una gran diversitat d'iniciatives que enriqueixen els teixits socials i són un bon punt de partida per a l'establiment de xarxes supralocals.

Davant problemàtiques concretes que afecten més d'un municipi s'organitzen moviments o plataformes que apleguen veïns, entitats, ajuntaments, partits polítics i agrupacions de diferents localitats. En general, hi ha una creixent sensibilització del teixit associatiu envers els valors del medi natural i la conservació del territori. Destaca la Plataforma cívica La Cisa per a Tothom-Salvem la Cisa i en el de la mobilitat, la Coordinadora d'Associacions de Veïns Pro-obertura dels Baixadors de RENFE Vilassar de Mar, Cabrera de Mar i Premià de Mar, i la Plataforma Trasllat N-II.

Taula 4.1.2 Nombre d'associacions als municipis litorals, 2005

Municipis	Associacions públiques i privades
Sant Pol de Mar	11
Sant Vicenç de Montalt	11
Cabrera de Mar	8

Santa Susanna	3
Caldes d'Estrac	8
Total municipis < 5.000 habitants	41
Vilassar de Mar	29
Malgrat de Mar	27
Calella	27
Arenys de Mar	29
Canet de Mar	42
Montgat	12
Sant Andreu de Llavan.	13
Cubelles	5
Total municipis >5.000 i < 20.000 habitants	184
Gavà	10
Premià de Mar	45
Sant Adrià de Besòs	7
Sant Pere de Ribes	6
Pineda de Mar	24
Masnou, el	35
Sitges	12
Total municipis > 20.000 i < 50.000 habitants	139
Barcelona	154
Badalona	15
Mataró	138
Prat de Llobregat, el	37
Vilanova i la Geltrú	21
Viladecans	25
Castelldefels	5
Total municipis >50.000 habitants	395
Total litoral metropolità	759
Total a Catalunya	2.979

Font: Mcrit a partir de les dades del BIC, Banc d'Informació Cultural de la Diputació de Barcelona

Des de les administracions locals, s'ha d'afrontar la metropolitanització i gestionar el conflicte social. Per afavorir la convivència i cohesió social cal atendre tant la millora de l'espai urbà com la manca d'equipaments i programes coordinats de relació i interculturalitat. Millorar la qualitat de barris degradats, els espais públics, promoure l'habitatge social, i propiciar els teixits preexistents -associacions civils- creant les condicions per a la creació de noves.

4.1.6 BANALITZACIÓ DEL PATRIMONI CULTURAL

La història i cultura del territori litoral metropolità porta l'empremta de molts segles de relació i treball amb la mar, que ha estat la porta de comunicació amb d'altres pobles. La construcció de vaixells, la navegació, el comerç marítim, la pesca i l'agricultura han estat la base de la seva activitat econòmica durant segles, per deixar espai també, primer lentament i després accelerada, a noves activitats lligades a la indústria tradicional i al turisme. Avui, aquest patrimoni cultural tangible -en forma jaciments arqueològics o viles noucentistes-, però també intangible, de festes, tradicions i esdeveniments populars, són un actiu que pot ser utilitzat per a noves iniciatives en el context d'una nova relació i cultura marítima.

Taula 4.1.3 Programes, projectes d'interés cultural supralocal als municipis litorals, 2005

Municipis	Pla cultural- A21Cultura?	Pla Educatiu de Ciutat- Ciutat Educatora	Iniciatives d'interés supralocal
-----------	------------------------------	---	----------------------------------

als medis, seguit de Badalona, Vilanova i la Geltrú, Sant Adrià de Besòs, Mataró, Caldes d'Estrac, Santa Susanna i Viladecans. Iniciatives com la Fundació Palau Fabre a Caldes o el Festival de Shakesperare a Santa Susanna aconsegueixen transcendir l'escala local i competir a nivell internacional.

Les dificultats de cooperació entre els municipis i la resta d'administracions tenen sintèticament les següents causes: dificultat d'establir estratègies estables de cooperació, àrees temàtiques poc especialitzades i molt genèriques (festes, esports, joventut), i el predomini dels agents cívics en la dinamització cultural sovint força dependents de les subvencions municipals. Cal doncs, coordinar, professionalitzar i especialitzar amb tècnics i donar més llibertat al sector associatiu.

Tots els municipis litorals disposen d'un butlletí o revista municipal on es publiquen les novetats referents al terme. En alguns casos, aquest mateix butlletí inclou informació lúdico-cultural, mentre que d'altres vegades, aquesta informació mereix una publicació a part tant en paper com a la web municipal en format d'agenda. En canvi, la promoció de recorreguts o rutes turístico-culturals és molt reduïda; només apareixen a les webs municipals de Santa Susanna (8 rutes), Malgrat (4 rutes), Arenys de Mar (4 rutes), Cubelles, Sant Pere de Ribes (13 rutes), Mataró (4 rutes) i Vilanova i la Geltrú (4 rutes). D'altra banda, la presència de mitjans audiovisuals és majoritària en el territori litoral, 23 municipis compten amb emissores de ràdio i 14 amb canals de televisió.

L'impacte del nou paradigma digital suposa, tant en termes d'organització i gestió interna, com en tot allò que es relaciona amb la producció i difusió de continguts un nou marc de relació i una millora substancial per a la gestió municipal. El concepte d'e-cultura, però, està tenint una arrencada lenta i amb cert retard si es compara amb el desplegament que s'ha produït des del sector privat. Cal la implementació d'una estratègia d'informació cultural integrada que faciliti la promoció local i la seva integració en xarxes transnacionals.

A nivell municipal, el difícil encaix de les funcions entre competències i finançament a l'administració local, col·loca els serveis culturals a la cua de les necessitats en molts municipis litorals, especialment en aquells on no se'ls vincula directament amb el turisme. El marc legislatiu vigent només obliga donar servei de biblioteca pública per als municipis de més de 5.000 habitants. Iniciatives legislatives posteriors han incorporat altres prestacions culturals per municipis per sobre dels 5.000 habitants. La "Carta del serveis culturals dels municipis" aprovada, –amb el recolzament de la FMC i de l'ACM- en l'edició de 1998 apostava ja pel desplegament d'infraestructures sectorials a partir d'uns estàndards fixats, que permetessin la coordinació de tots ells. Hi ha d'altres documents consensuats com "10 Criteris per a l'establiment d'un acord entre el govern de la Generalitat de Catalunya i l'Administració local en matèria de cultura", que són un punt de partida per fixar públicament el marc futur de treball, potser definitiu en el proper Congrés general sobre "Cultura i municipi" l'any 2006.

Un primer pas en la integració dels municipis litorals en xarxes d'abast supralocal i fins i tot internacional, el constitueix la iniciativa de **l'Agenda 21 de la Cultura** aprovada en el marc del Fòrum Universal de les Cultures del 2004. És un compromís dels governs locals per fer de la cultura un element bàsic del desenvolupament urbà, i un document de referència de les polítiques culturals i d'inclusió social. Barcelona, Badalona, i el Prat del Llobregat hi estan adherits. En la mateixa línia, 3 municipis litorals (Vilanova i la Geltrú, Badalona i Barcelona) han endegat **Plans estratègics de Cultura**, per tal de desenvolupar actuacions concretes.

En definitiva, davant el risc de que cada unitat territorial i social -municipi, ciutat, vila, barri litoral siguin superats o engolits per la metròpoli per irrellevants, cal activar el patrimoni

històric, les avantguardes, i els teixits socials, i cercar promocions conjuntes i coordinades. Per evitar la designificació del territori, cal de recrear la continuïtat interrompuda i la memòria històrica dels llocs i moments simbòlics i projectar-les cap el futur. El patrimoni cultural litoral ha de ser considerat com un element actiu de projecte territorial. Cal optimitzar la utilitat social i econòmica dels recursos destinats a activitats culturals per tal de contribuir a la creació de teixits socials interculturals i/o al suport d'activitats d'excel·lència, així com donar major visibilitat als elements d'identitat cultural.

4.1.7 DE LA MEMÒRIA AL PROJECTE

El turisme cultural té encara un llarg camí per recórrer. Cal investigar, reconèixer i articular els nous models culturals del litoral metropolità. El patrimoni cultural dels municipis litorals resta descoordinat i entren en competència directa els uns amb els altres, per tal d'atraure població visitant, i per tal de crear una massa crítica que els doti d'identitat i visibilitat dins la metròpoli. Són poques les iniciatives culturals amb repercussió supralocal o nacional.

Com a paradigma i com ja hem esmentat més amunt, s'assenyala el model de Sitges, ciutat que, amb el seu propi Consorci, es mostra molt proactiva amb una oferta capaç d'atreure gran quantitat de turistes i visitants d'arreu tot l'any. A aquest èxit hi contribueixen l'accessibilitat i connectivitat amb Barcelona, el calendari d'events culturals ben promocionat (cicle de cinema fantàstic, la festa de les catifes de flors), o la disponibilitat d'un palau de congressos a l'Hotel Melià. Però també el cas del *Festival Ple de Riure* (VIIIè Festival Internacional de Teatre Còmic) a finals de juliol al Masnou; el Fascurt -concurs de curtmetratges a nivell estatal -a principis de juny; enguany és la segona edició-. A Sant Pol de Mar, per la seva banda, la Fira de Mar, a finals d'agost, té per objectiu esdevenir la fira marinera del Maresme. El protagonista és el mar, arts i oficis mariners.

Un cas destacat és el de Sant Adrià de Besòs, municipi on el creixement sobtat de la població -a principis del segle XX tenia només 400 habitants i en els anys 60 arribava ja als 30.000- a més de la manca de vestigis històrics destacats, va contribuir a una certa feblesa de la identitat municipal. La presència d'un teixit associatiu progressivament dens, tutelat des de l'administració, va pal·liar aquesta realitat. Les recents iniciatives del Fòrum 2004 i la del Museu d'Història de la Immigració, així com la creació del Museu de la Ciutat, han contribuït a dibuixar un imaginari col·lectiu abans inexistent.

Taula 4.1.4 Equipaments culturals als municipis litorals, 2005

MUNICIPI (dades 2003)	Equipaments Cultura marítima	Museus	Biblioteques	Arxius	BCIN
Sant Pol de Mar				1	1
Sant Vicenç de Montalt				1	
Cabrera de Mar				1	1
Santa Susanna				1	2
Caldes d'Estrac		1		1	3
Total: < 5.000 habitants				5	7
Vilassar de Mar	Museu de la Marina de Vilassar	1		1	2
Malgrat de Mar				1	1
Calella				1	1
Arenys de Mar		2		1	1
Canet de Mar				1	1
Montgat				1	1
Sant Andreu de Llavan.				1	
Cubelles				1	1
Total: >5.000 i < 20.000 habitants		3		8	6

Gavà		2	2		3
Premià de Mar		1	1	1	
Sant Adrià de Besòs			1		1
Sant Pere de Ribes			2	1	3
Pineda de Mar			2		2
Masnou, el	Museu Municipal de Nàutica	1	1	1	
Sitges		4	2	1	8
Total > 20.000 i < 50.000 habitants		8	11	4	17
Barcelona	Museu Marítim de Barcelona	24	29	1	62
Badalona		4	5	1	6
Mataró		3	2	1	6
Prat de Llobregat, el			1	1	1
Vilanova i la Geltrú		3	2	1	5
Viladecans			1	1	2
Castelldefels			1	1	4
Total >50.000 habitants		34	41	7	86
Total Municipis del PEL Catalunya		3	46	65	17
		146	835	259	1.925

Font: Mcrit

Per contra hi ha nombroses, petites i disperses iniciatives, que no tenen una lectura conjunta i una promoció global. Així per exemple, al Maresme hi trobem importants restes arqueològiques romanes, com les de Cabrera de Mar, que actualment estan en procés de museïtzació. Al Delta del Llobregat, concretament a Gavà, també hi ha un important jaciment romà, Les sorres, que era un antic port Romà d'ancoratge; els jaciments estudiats estimen que s'hi han trobat un mínim de 8 vaixells enfonsats d'època romana i una nau d'època medieval. Els sectors que millor es coneixen es troben en una franja de 5km de llargada i fins a 800 metres per banda al llarg de l'antic camí Ral de València en els termes municipals de Castelldefels, Gavà i Viladecans.

A Vilassar sempre hi ha hagut un destacat interès pels temes de patrimoni, com ho demostra la vitalitat de l'associació Bricbarca i la restauració del vaixell Sant Ramon. A Caldes d'Estrac, a la Fundació Palau-Centre D'art tenen en exposició permanent el fons privat d'art de Josep Palau i Fabre, format per un ampli ventall d'obres de pintura catalana, entre les que destaquen originals de Picasso, Miró, Tàpies o Perejaume. A més, hi ha en projecte pel 2005 la *Fira d'aigua i salut*, basada en l'aprofitament de les aigües termals, el respecte al medi ambient i a la salut.

La cultura, la talassoteràpia, el termalisme vora la mar i la gastronomia són els grans atractius turístics de Caldes i configuren la base de diverses campanyes i estudis proporcionals que tenen l'objectiu de donar a conèixer turísticament Caldes. També hi ha un acord entre aquest ajuntament i el d'Arenys de Mar per a la creació d'un centre d'interpretació de la natura a l'entorn de la torre dels Encantats i el puig Castellar, que gestionaran conjuntament i que la Diputació de Barcelona situarà en aquesta zona com a entrada per la costa al parc natural del Montnegre i el Corredor. El centre tindrà la particularitat que combinarà informació sobre valors ambientals de la zona, i sobre els valors històrics i arqueològics d'un jaciment considerat dels més espectaculars del Maresme i que no s'excava des del 1957.

En els municipis més petits hi comença a haver una certa recuperació de la memòria del poble (aquí estiuejaren Carrasco i Formiguera, Coromines, etc.); el Projecte Centenari Coromines; projectes nous com el jaciment vitivinícola o Can Millà, una masia recuperada arran de mar a Sant Pol de Mar. Així també, el centre d'estudis canetencs és una entitat que té per objectiu potenciar tot el bagatge cultural i històric de Canet i donar-lo a

conèixer a la població. D'altra banda, l'Escola de Mar (Can Brugola) proposa activitats educatives amb activitats que combinen les sessions a les aules amb altres a la vora del mar.

A Castelldefels, per la seva banda, el castell actualment en procés de rehabilitació per la Diputació, és una construcció monumental des de la qual es pot contemplar el paisatge del delta i les primeres estribacions del Garraf. Aquest edifici probablement acollirà una exposició permanent del pintor Guinovart.

L'articulació d'aquest patrimoni de béns i events passa per la seva identificació i promoció conjunta. Un bon exemple el constitueix el *Pla estratègic de la Cultura del Garraf*, que l'any 1991 va definir el model comú de promoció cultural per a tota la comarca i diferencial de la resta. La decisió de promocionar el *turisme cultural* va portar a definir, en el Pla de Dinamització del Patrimoni, el segle XIX i el Romanticisme com a patrimoni potencial a explotar i publicitar. Es van crear el Consorci Turístic del Garraf, un Centre d'Interpretació, i es va fer la senyalització patrimonial a tota la comarca, tot permetent itineraris i circuits per la comarca. Independentment d'aquesta iniciativa, els municipis fan la seva promoció cultural diferenciada i en competència amb els municipis veïns.

Taula 4.1.5 Mitjans de difusió i promoció cultural als municipis litorals, 2005

Municipis	Prensa- revistes	Radio	Televisió	web - agen da	web- rutes
Arenys de Mar	Arenys de Mar Activitats Arenys.org Revista "Salobre" Revista l'Agenda Informatiu Municipal: "A tocar ratlla"	Ràdio Arenys de Munt		SÍ	SÍ (4)
Badalona	Badalona 2000 Diari "El Punt"- Edició del Barcelonès Nord El Tot ALHORA -Revista Independent del Barcelonès Nord Bétulo. Revista d'Informació de Badalona	Ràdio Ona Badal Ràdio Ciutat de Badalona Ràdio Llefià Ràdio Pomar	Televisió Badalona (TVB)	SÍ	no
Barcelona	Múltiples Diaris La revista de l'Ajuntament Butlletí de l'Ajuntament del districte (Múltiples Revistes)	Ràdios (16 locals)	City Tv, Canal 50, Barcelona Televisió i una cadena per cada districte (total 14)	SÍ	no
Cabrera de Mar	Butlletí "Papers" Butlletí d'Informació Municipal	Ràdio Cabrera			
Caldes d'Estrac Calella	El mirador de Caldes Agenda Cultura Agenda Municipal Revista "Estela"	Caldetes Ràdio Ràdio Calella	Calella Televisió	SÍ SÍ	NO NO
Canet de Mar	Àmbit Digital. La Revista de Canet de Mar Revista "Viure Canet"	Ràdio Canet		SÍ	NO
Castelldefels	Agenda Cultural - Castelldefels Diari de Castelldefels El Butlletí de Castelldefels 60 i més, Revista de la Gent Gran	Ràdio Castelldefels		sí	no
Cubelles	Cubelles Informa L'Ajuntament Informa	Ràdio Cubelles	TeleCubelles	SÍ	SÍ
Gavà	Diari La Ciutat de Gavà El Brugués El Brugués Digital Periòdic "El Brugués" Revista Gavà Activa	Radio Sellarès	Gavà Televisió	SÍ	NO

Malgrat de Mar	Som-hi (edició Maresme) Revista Ateneu Revista Història Local Matinals	Ràdio Malgrat	Taller d'Audiovisuals: T.V Malgrat	SÍ	SÍ (4)
Masnou, el	Butlletí Gent del Masnou Revista El Masnou Viu Revista El Masnou Activitats			SÍ	NO
Mataró	Felibrejada- Butlletí del Grup Història del Casal Revista "Capgrós" Revista "El Tot Mataró" Revista "L'Atzavara" Museu de Mataró Revista "Laietània" d'Arqueologia- Museu de Mataró Revista "Mataró Report"			sí	sí (4)
Montgat Pineda de Mar	Revista El Mirador Butlletí d'Informació Municipal (BIM) Butlletí del Centre Cultural i Recreatiu	Ràdio Pineda		SÍ	NO
Prat de Llobregat, el	Diari La Ciutat del Prat PratRevista Revista "Onada de Cultures" Revista Municipal "El Prat"	El Prat Ràdio		sí	NO
Premià de Mar Sant Adrià de Besòs	Revista "Vila Primíia" Revista "Viure a Sant Adrià"	Ràdio Premià de Mar Ràdio La Mina - Emissora Cultural	Maresme TV	SÍ SÍ	NO NO
Sant Andreu de Llavan.	Revista "Pal de Paller"	Ràdio Llavaneres	Televisió de Llavaneres		NO
Sant Pere de Ribes	Butlletí Municipal- "L'Ajuntament Informa	Ràdio Ribes	Televisió de Ribes	SÍ	SÍ (13)
Sant Pol de Mar	El nou Sanpolenc L'Ajuntament Informa	Ràdio Litoral		SÍ	NO
Sant Vicenç de Montalt	Butlletí d'Informació Municipal			SÍ	NO
Santa Susanna Sitges	Butlletí Municipal Revista Municipal "El Baluard" Revista "La Xermada"	Ràdio Santa Susanna Ràdio Maricel	Maricel TV	SÍ SÍ	SÍ (8) NO
Viladecans	Diari de Viladecans Revista d'informació municipal"Viladecans"	Radio Sellarès	Viladecans TV Localia	sí	no
Vilanova i la Geltrú	La Revista de VNG Revista "Clàxon" Garraf/ Penedés Revista "El Sol Blau"	Canal Blau Informació Ràdio Ràdio Tarifa	Canal Blau Informació TV- ICVSAM		si (4)
Vilassar de Mar	Butlletí Municipal: l'Informatiu	Vilassar Ràdio- Emissora Municipal	Vilassar TV	SÍ	NO

Font: Mcrit

La Diputació de Barcelona, els Consells Comarcals, i el Departament de Cultura de la Generalitat, tenen diferents productes de difusió de l'oferta d'activitats de lleure d'interès cultural i ambiental, generals i temàtics, que podrien ser més útils als promotors d'activitats i als potencials usuaris si propiciessin que les activitats i esdeveniments s'integressin en major mesura en l'espai (itineraris) i el temps (agendes).